

Undervisningsministeriet
Oktober 2017

Høringsnotat Til

Forslag til lov om ændring af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. (Uddannelsesparathedsvurdering)

1. Indledning

Et udkast til lovforslag har i perioden den 30. august 2017 til den 27. september 2017 været sendt i ekstern høring hos 67 myndigheder og organisationer. Herudover er der modtaget høringssvar fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening. Lovudkastet blev også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget 28 høringssvar, hvoraf 24 indeholder bemærkninger til lovudkastet. En oversigt med angivelse af hvem der har afgivet høringssvar, er vedlagt. Derudover har ministeriet modtaget et enkelt uopfordret høringssvar.

I nærværende høeringsnotat er alene medtaget de væsentligste punkter fra høringssvarene vedrørende lovforslaget.

2. Sammenfatning af ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

De modtagne høringssvar har ikke givet anledning til indholdsmæssige ændringer i lovudkastet, men der er foretaget ændringer i udkastet af lovteknisk karakter.

3. Generelle bemærkninger til udkastet til lovforslag

Hovedparten af de organisationer, foreninger m.v., som har afgivet bemærkninger, er positive over for, at praksisfaglighed skal have en større vægt i uddannelsesparathedsvurderingen.

Følgende organisationer m.v. har anført, at de generelt er enige i intentionerne i lovforslaget: Danske Skoleelever, Skole og Forældre, Danske SOSU-skoler og Bestyrelsesforeningen for social- og sundhedsskoler, UU Danmark, Frie Skolers Lærerforening, Danmarks Private Skoler – grundskoler & gymnasier, LO, Håndværksrådet, Danske Erhvervsskoler og Gymnasier – Lederne og Danske Erhvervsskoler og Gymnasier – Bestyrelserne, Danmarks Lærerforening, KL, DI, DA, Efterskoleforeningen, Rådet for de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser (REU) og Foreningen af Frie Fagskoler.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening har bemærket, at den foreslåede lovændring er meget velkommen, hvorfor foreningen varmt støtter udvidelsen af UPV'en.

DI, Finanssektorens Arbejdsgiverforening og REU pointerer vigtigheden af, at kravene til at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse ikke må slækkes med lovforslaget.

UU Danmark finder det vanskeligt at se ud fra lovforslaget, hvad det præcist er, der skal vurderes, og især af hvem. Det fremgår således ikke tydeligt, om det er skolen eller UU, der har ansvaret for vurderingen eller med hvilken baggrund, vurderingen skal foretages.

Danmarks Lærerforening, Skolelederforeningen og Frie Skolers Lærerforening finder, at lovforslaget indebærer øget bureaukrati for lærere og UU-vejledere, og at UPV'en kan blive en kompliceret og tidkrævende opgave.

Danmarks Private Skoler bemærker, at der i lovudkastet refereres til folkeskolen, men at arbejdet med folkeskolens elementer såsom åben skole, understøttende undervisning, valgfag m.v. ikke direkte kan overføres til de frie grundskoler. Det bemærkes, at der bør tages hensyn hertil i den kommende vejledning.

Foreningen af Frie Fagskoler finder, at lovforslaget er et stort skridt i den rigtige retning, men ikke tilstrækkeligt til for alvor at ændre grundskoleelevers førstevalg af gymnasiale uddannelser. Det anføres endvidere, at vurderingen af UPV bør basere sig på erhvervsskolernes vurderingskriterier.

Undervisningsministeriet bemærkninger:

Flere har i høringssvarene givet udtryk for bekymring over, at lovforslaget skulle medføre en svækkelse af kravene til at påbegynde en erhvervsuddannelse. Det har på ingen måde været hensigten med forslaget. Adgangskravene til ungdomsuddannelserne, herunder kravet om mindst 02 i henholdsvis dansk og matematik til erhvervsuddannelserne, berøres ikke af dette forslag. Ministeriet er opmærksomt på, at opfattelsen af, at der kunne slækkes på kriterierne for at blive vurderet uddannelsesparat, skal ses i sammenhæng med bemærkningerne i høringsudkastet om, at en elevs høje praksisfaglige forudsætninger vil kunne ændre en vurdering om ikke-uddannelsesparathed til uddannelsesparathed, hvis den manglende uddannelsesparathed skyldtes utilstrækkelige sociale eller personlige forudsætninger.

Som nævnt i lovudkastet forventer ministeriet imidlertid, at modellen kun i helt marginalt omfang kan trække antallet af uddannelsesparate op.

*Ad Frie Fagskoler*s bemærkninger: Det er ikke forventningen, at forslaget om at indføre en praksisfaglig dimension i uddannelsesparathedsvurderingen i sig selv vil medføre et massivt ændret fokus i forhold til elevernes valg af henholdsvis gymnasial ungdomsuddannelse eller erhvervsuddannelse. Det forventes imidlertid, at både elever, undervisere, vejledere og forældre vil rette større opmærksomhed mod værdien af praksisfaglige kompetencer hos alle elever, uanset valg af ungdomsuddannelse.

Ad UU Danmarks bemærkninger kan oplyses, at lovforslaget ikke ændrer på proceduren for uddannelsesparathedsvurderingen. Efter de gældende regler er det skolens leder, som skal sikre, at det fremgår af elevplanen, hvorvidt en elev i 8. og 9. klasse i folkeskolen opfylder de sociale og personlige forudsætninger for at begynde på en ungdomsuddannelse. For elever på øvrige skoler skal skolens leder sikre, at oplysningerne er tilgængelige. Med lovforslaget vil proceduren være den samme, således at vurderingen af elevens praksisfaglighed tillige skal fremgå af elevplanen og være tilgængelige.

For så vidt angår bemærkningerne om øget bureaukrati er det ministeriets opfattelse, at det forhold, at alle elevens kompetencer fremover skal vurderes, ikke naturligt medfører øget bureaukrati, idet proceduren i forhold til vurdering af uddannelsesparathed, som nævnt, vil være den samme som hidtil.

I relation til *Danmarks Private Skoler*s bemærkning kan oplyses, at ministeriet i sin kommende vejledning om de praksisfaglige elementer vil tage højde for, at vejledningsloven gælder for såvel folkeskoler som frie grundskoler.

4. Bemærkninger til enkeltelementer til udkast til lovforslag

4.1. Praksisfaglighedens betydning i vurderingen sammenlignet med de øvrige vurderingsdimensioner (faglige, sociale og personlige) samt vurdering af praksisfaglighed i kategorierne ”høj” og ”middel”

Danske Skoleelever, DI, KL og UU Danmark finder, at praksisfagligheden skal sidestilles med og vægtes lige så højt som de øvrige aspekter i UPV'en.

Landsforeningen af 10. klasseskoler i Danmark, Danmarks Lærerforening og KL finder det mærkværdigt, at vurderingen omfatter niveauerne høj og middel, men ikke lav. Det anses desuden for uklart, hvilke forventninger der er til, at lærere og UU-vejledere hæver niveauet fra ikkeuddannelsesparat i den øvrige del af UPV'en til uddannelsesparat ved en høj praksisfaglig UPV.

KL foreslår, at der laves et forsøg med en ligelig vægtning mellem i tre parametre i UPV'en.

Danmarks Lærerforening og Efterskoleforeningen finder, at det burde være muligt at korrigere en negativ UPV ud fra en helhedsvurdering, som også omfatter karaktergennemsnittet. Dette af hensyn til elever med dysleksi, som ofte får lave karakterer i dansk, men kan have særdeles gode praksisfaglige evner.

Danmarks Vejlederforening anfører, at når den praksisfaglige dimension alene kan supplere UPV'en, medfører det en rangordning i forhold til hvilke kompetencer, der er de bedste kompetencer at besidde.

Skolelederforeningen anfører, at indførelsen af en to-trinsskala med bedømmelsen høj eller middel bestemt ikke er et genkendeligt ønske fra skolelederne på de danske folkeskoler.

Håndværksrådet pointerer, at for at gennemføre en erhvervsuddannelse har eleven brug for både praksisfaglige, boglige, sociale og personlige kompetencer.

LO kan ikke bakke op om, at UU kan ændre skolens vurdering i kraft af en høj score på praksisfaglighed. LO finder, at et sådant forslag bygger på en fejlagtig opfattelse af, at de mere praksisfaglige ungdomsuddannelser, herunder erhvervsuddannelserne, skulle kræve færre personlige og sociale kompetencer end andre ungdomsuddannelser. Hvis et sådant forslag kom i anvendelse, finder LO, at det kan være med til at modarbejde ønsket om at forbedre erhvervsuddannelsernes image.

Danske Erhvervsskoler og Gymnasier – Lederne og Danske Erhvervsskoler og Gymnasier - Bestyrelserne kan ikke støtte, at UU tildeles kompetencer til at ændre folkeskolens UPV fra ikkeuddannelsesparat til uddannelsesparat. Såfremt denne mulighed opretholdes, opfordres til, at det alene kan ske i enighed med den modtagende erhvervsskole.

DA finder det uacceptabelt, at UU skal kunne ændre skolens vurdering fra ikke-uddannelsesparat til uddannelsesparat for elever, som har solide praksisfaglige færdigheder, idet de personlige og sociale kompetencer er afgørende for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

DI kan ikke tilslutte sig, at en høj praksisfaglig vurdering kan bruges til at løfte en elev fra ikke-uddannelsesparat til uddannelsesparat og finder, at det bør understreges, at en høj praksisfaglig vurdering på ingen måde må erstatte de fastsatte faglige krav. Ligeledes er tilstrækkelige personlige og sociale kompetencer meget væsentlige i ungdomsuddannelserne, og disse bør ikke undermineres i forhold til en praksisfaglig vurdering. Endvidere ser DI gerne, at der i den praksisfaglige vurdering indgår en angivelse af, inden for hvilke typer af praksisfaglighed, eleven har evner.

Danske SOSU-skoler, Bestyrelsesforeningen for social og sundhedsskoler og REU er betænkelige ved, at Ungdommens Uddannelsesvejledning tildeles beføjelser til egenhændigt at ændre en status som ikkeuddannelsesparat til uddannelsesparat for elever, som ikke besidder de fornødne personlige og sociale kompetencer.

Undervisningsministeriet bemærkninger:

Nogle bemærkninger har centreret sig om det forhold, at der med lovforslaget kunne være mulighed for, at elever, der får en høj score på praksisfaglighed i deres UPV, ville kunne flyttes fra at være ikkeuddannelsesparate til at være uddannelsesparate. Bemærkningerne omhandler især det forhold,

at elever, der ikke i tilstrækkeligt omfang har de personlige og/eller sociale forudsætninger for at blive vurderet uddannelsesparate, i nogle tilfælde via en høj score på det praksisfaglige kan blive vurderet uddannelsesparate. Argumenterne for ikke at ville åbne for denne mulighed er, at de personlige og sociale forudsætninger er vigtige at besidde for den unge, uanset hvilken ungdomsuddannelse den unge ønsker at påbegynde. Det anses derfor som uheldigt, at høje praksisfaglige forudsætninger skulle kunne rykke ved den samlede vurdering.

Det er ministeriets vurdering, at en ændring i vurderingen fra ikke-uddannelsesparat til uddannelsesparat på denne baggrund alene vil forekomme i få tilfælde. Et eksempel kan være en elev, som på grund af vanskeligheder af enten skolemæssig eller personlig art har udvist manglende mødestabilitet og haft et for højt fravær, men hvor der er væsentligt belæg for at antage, at de personlige eller sociale kompetencer vil blive udfoldet tilstrækkeligt, når den pågældende elev får mulighed for i større omfang at anvende sin praksisfaglige kunnen.

Ministeriet finder, at der i særlige tilfælde som fx det nævnte bør være mulighed for, at elever, som er vurderet ikke-uddannelsesparate, efterfølgende af UU i samarbejde med skolen kan vurderes uddannelsesparate. Ministeriet kan således ikke imødekomme de indvendinger, der har vist sig mod lovforslagets bemærkninger herom.

Det følger af lovforslaget, at der skal foretages en separat vurdering af de praksisfaglige forudsætninger, som kan indgå i enten kategorien ”høj” eller ”middel”. Denne kategorisering kan efter ministeriets opfattelse yderligere medvirke til at skabe interesse for og forståelse af praktiske evners betydning. Vurdering af praksisfaglighed vil kunne være et pejlemærke til den unge om særlige styrker, som det kan være relevant at bringe i spil i et fremtidigt uddannelsesforløb. At der ikke indgår en vurdering i kategorien ”lav” skal ses på baggrund af, at en ”lav” score i givet fald alene kunne virke motivationshæmmende for eleven.

4.2. Hvad begrebet praksisfaglighed omfatter og definition på praksisfaglighed

Danske SOSU-skoler og Bestyrelsen for social- og sundhedsskoler er betænkelig ved, at begrebet praksisfaglighed alene omfatter praktisk og kreativ kunnen. De relationelle kompetencer bør efter foreningens opfattelse inddrages, idet disse udgør grundlaget for varetagelse af en række af de erhverv og professioner, der er baseret på en direkte kontakt med aftagere, borgere, kunder eller samarbejdspartnere i øvrigt.

UU Danmark foreslår, at der formuleres 3-5 objektive vurderingskriterier med tydelige parametre for, hvilke praksisfaglige kompetencer, det forventes, at en elev i 9. og 10. klasse skal kunne demonstrere for at kunne vurderes henholdsvis ”høj” eller ”middel”.

KL finder, at de anførte kriterier for praksisfaglighed i alt for høj grad er målrettet de klassiske håndværksfag. Det er vigtigt at få alle aspekter med af den praktiske dimension også for at undgå et skævt kønsperspektiv. Endvidere finder KL, at der bør ske en revurdering af de nævnte kriterier for praksisfaglighed. Det anføres, at der fx er et overlap mellem arbejdspladsfærdigheder og værkstedsfærdigheder, ligesom virkestrang/kreativitet handler mere om innovation end om praksisfaglighed.

DA og REU bemærker, at de praktiske færdigheder, som kræves i blandt andet erhvervsuddannelser, er en helt anden type praktiske færdigheder end dem, folkeskolens kreative fag er baseret på. Samtidig varierer det fra uddannelsesområde til uddannelsesområde inden for fx eud, hvilke praksisfaglige kompetencer, der er væsentlige.

Efterskoleforeningen finder, at de foreslåede kriterier for praksisfaglighed er et anvendeligt udgangspunkt for vurderingen.

Undervisningsministeriet bemærkninger:

I relation til *DA's* og *REU's* bemærkninger gøres opmærksom på, at ved indførelsen af studievalgsportfolio (vejledningslovens § 2 c, stk. 8,) er der lagt op til, at eleven i udkolingen skal have arbejdet systematisk med sammenhængen mellem skole, uddannelse og arbejdsmarked. I bekendtgørelse om vejledning om valg af uddannelse og erhverv er det fastsat, at Ungdommens Uddannelsesvejledning som led i den kollektive vejledning skal understøtte elevernes arbejde med studievalgportfolioen, og at dette arbejde endvidere understøttes af undervisning i uddannelse og job.

Der er endvidere med indførelsen af den åbne skole givet bedre muligheder for, at der indgås samarbejde mellem virksomheder og institutioner for erhvervsrettet uddannelse – særligt i udkolingen. Samarbejdet mellem virksomhed og skole kan styrke elevernes anvendelsesorienterede læring og koble teori til praksis. Dette kan således bidrage til vurderingen af elevernes praksisfaglighed.

For så vidt angår definitioner af praksisfaglighed, er det ministeriets opfattelse, at der er mange forskellige elementer, som kan være med til at definere begrebet. Det er ministeriets vurdering, at fx relationelle kompetencer, som efterspørges i *Danske SOSU-skolers* og *Bestyrelsesforeningen for social- og sundhedsskole*s høringsvar, kan indeholdes i de begreber, der er foreslået i lovforslagets bemærkninger. Relationelle færdigheder vil fx kunne indeholdes i arbejdspladsfærdigheder og værkstedsfærdigheder. Ministeriet finder endvidere, at kreativitet og innovation ikke nødvendigvis knytter sig til en teknisk-håndværksmæssig praksis, men derimod til en bredere praksis, som forekommer i mange forskellige typer af jobs og arbejdsfunktioner.

De i lovforslaget nævnte elementer af begrebet praksisfaglighed foreslås at blive fastsat i den kommende bekendtgørelse på området, og begreber og elementer vil blive udfoldet nærmere i en vejledning. Det bemærkes, at bekendtgørelsen forud herfor vil blive sendt i høring. Den kommende vejledning vil endvidere omhandle, hvordan de pågældende begreber kan observeres i de obligatoriske fag, i valgfag og i vejledningsaktiviteter i grundskolen.

Ministeriet er opmærksomt på, at der i de anførte færdigheder vil være grænseflader mellem forskellige områder, og at relevansen afhænger af den konkrete uddannelse eller de konkrete jobområder, som der sigtes mod. Derudover vil nogle praksisfaglige færdigheder tillige kunne indgå som sociale færdigheder. Dette gælder for fx relationelle færdigheder.

5. Andre bemærkninger

Skole og Forældre finder, at vurderingsgrundlaget for praksisfaglighed skal omfatte de praktiske og kreative kompetencer, som er udfoldet gennem hele skoleforløbet, og som bør være nedfældet i den løbende elevplan. Foreningen finder endvidere, at vurderingerne skal udarbejdes som en del af samarbejdet med forældrene og eleven om dennes uddannelsesparathed.

KL finder, det stiller skolerne i en uhensigtsmæssig situation, at forhandlingerne i folkeskolens forligskreds om praksisfaglige elementer i udkolingen først igangsættes efter lovens ikrafttræden, idet der herved mangler konkrete bud på og redskaber til, hvordan opgaven skal løftes

REU finder, at det bør overvejes, hvorvidt timingen af lovforslaget er rigtig – også set i lyset af eventuelle kommende justeringer på udkolingsområdet og den måske kommende reform af det forberedende uddannelsesområde.

Foreningen af Frie Fagskoler ønsker, at der fremover arbejdes mere målrettet med at tydeliggøre de praktisk-kreative fag gennem hele skoleforløbet og muliggøre den praktiske dimension i prøveafholdelse i 10. klasse.

Danske Skoleelever anfører, at en højere vægtning af praksisfaglighed skal ske sammen med en reel opkvalificering af elevernes praktiske kompetencer, herunder flere praktiske fagtimer og samarbejder med både erhvervsliv og erhvervsuddannelser i lokalområdet.

KL anbefaler, at der indarbejdes praksisnære og anvendelsesorienterede elementer i de af folkeskolens fag, hvor det vurderes muligt. Disse elementer bør efter KL's opfattelse skrives ind i Fælles Mål for de relevante fag og integreres i prøverne.

Håndværksrådet er fortalende for en model, hvor de faglige udvalg samt virksomheder involveres i praktikforløb, hvor virksomhederne på en enkel måde kunne udtale sig om elevens praktiske færdigheder.

Danske Skoleelever, Landsforeningen af 10. klasseskoler i Danmark og Håndværksrådet peger på en udfordring i, at det reelle udbud af praktisk-musiske fag og værkstedsprægede aktiviteter er meget lille i folkeskolens overbygning.

UU Danmark henviser til indhentet kommentar fra skolerne i Hvidovre, der oplever det som en vanskelig opgave at give en praksisfaglig vurdering, da skolen i høj grad er indrettet som en boglig, fagfaglig skole.

Danmarks Vejlederforenings overordnede bekymring er, at folkeskolens/grundskolens fagrække i udskolingen ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at bedømme elevernes praksisfaglighed, og at underviserne dermed ikke har reelle muligheder for at afgive en begrundet bedømmelse. Desuden anføres, at de forskellige vejledningsaktiviteter som erhvervspraktik, introduktionskurser og brobygning ikke forudsætter lærerens deltagelse, og at læreren derfor ikke vil kunne foretage en vurdering på baggrund af aktiviteterne.

Danmarks Lærerforening finder det uklart, på hvilket grundlag lærerne skal foretage den praksisfaglige UPV, herunder hvilke konkrete kriterier og hvilken tilknytning til folkeskolens fagrække.

DA og REU udtrykker, at grundlaget for at foretage en praksisfaglig vurdering er usikker, og anfører, at hvis der fremover skal være et tilstrækkeligt grundlag at vurdere alle elevers praksisfaglige kompetencer på, vil det kræve, at praktisk arbejde i højere grad bliver en integreret del af undervisningen i grundskolen. Endvidere stilles spørgsmål ved, om folkeskolelærere og UU-vejledere i almindelighed har praksisfaglige erfaringer og indsigt til at foretage en praksisfaglig UPV i forhold til erhvervsuddannelserne.

Efterskoleforeningen finder, at det vil være naturligt for deres skoler at skulle vurdere den praksisfaglige dimension, idet efterskoleformen betyder, at eleverne opleves i forskellige praktiske situationer, og flere efterskoler udbyder praksisorienterede og erhvervsrettede fag. Foreningen udtrykker dog bekymring for, om alle skoler vil have et tilstrækkeligt grundlag for at kunne vurdere eleverne på dette område, da vægtningen af den praksisfaglige dimension er meget forskellig på det samlede grundskoleområde.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Disse høringssvar vedrører undervisningen i folkeskolens udskoling og ligger derfor uden for lovforslagets konkrete indhold. Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger til § 1, nr. 1, vil der efter forhandlingerne om en ny forberedende grunduddannelse blive indledt drøftelser med folkeskoleforligskredsen af de praksisfaglige elementer i undervisningen i udskolingen. De anførte synspunkter har relevans i forhold til vurdering af elevernes praksisfaglighed og vil indgå i ministeriets overvejelser.